

Huize Westerhout

In de noordoost hoek van een groot groengebied, omsloten door de Westerhoutweg, de Zeestraat en de Binnenduinrandweg, staat bij een verkeersplein een landhuis uit 1896. De geschiedenis van dit landhuis, bekend als huis Westerhout, gaat echter terug tot de vroege zeventiende eeuw. Achter het huidige huis ligt het park Westerhout. Het hoofdhuis en de dienstgebouwen aan de Westerhoutweg 3 en 22 zijn rijksmonumenten. Het park is tegenwoordig eigendom van de gemeente en openbaar toegankelijk wandelgebied.

Het huis Westerhout rond 1730

Uit een verkoopakte uit 1755 weten we dat Westerhout toen bestond uit het herenhuis met een rijk interieur, een tuin met beelden, tuinsieraden en vijver, bijbehorende woonhuizen, erven en landerijen.

Na 1736 wisselde de buitenplaats meermaals van eigenaar tot het in 1814 gekocht werd door jhr. Lucas Boreel. De familie Boreel zou het huis tot 1962 in de familie houden.

Bij het bezit hoorde inmiddels ook de herberg Oud-Romen bij de kruising van wegen ter plaatse van het huidige Westerhoutplein. Lucas Boreel liet de herberg slopen en bouwde ter plaatse een nieuw herenhuis. Het zeventiende-eeuwse huis dat meer naar het westen lag liet hij afbreken. Daarvan resteren alleen nog archeologische resten.

Herberg Oud-Romen in 1731

Westerhout 2 werd in 1896 op zijn beurt vervangen door een nieuw landhuis naar ontwerp van de architect Johannes Jacobus van Nieukerken. De opdrachtgever was jhr. Gerard Salomon Boreel, kleinzoon van Lucas en burgemeester van Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin. Het oude herenhuis op Westerhout werd afgebroken en onderdelen hiervan werden in het nieuwe huis hergebruikt, waaronder vloerbalken, marmeren vloeren en schoorsteenmantels. De nieuwbouw was in de stijl van de Hollandse neorenaissance.

Er is dan nog geen sprake van een dominerende centrale hal. De verbindingsfunctie van de hal wordt hier vervuld door een ruim trapportaal. De belangrijke vertrekken zijn hier aan twee kanten omheen gegroepeerd. De dienstvertrekken zijn in één hoek van het gebouw ondergebracht. In 1905 werd het vrij kleine huis nog aanzienlijk uitgebreid door het bureau Van Nieukerken. Het asymmetrische karakter ervan werd daardoor versterkt. Kenmerkend zijn de toepassing van baksteen met natuurstenen accenten, rijkgesmede muurankers, vensters onder ronde ontlastingsbogen met vlechtwerk in de boogtrommels boven de vensters, trapgevels, verschillende venstervormen en zelfs een half rond traptorentje aan de voorgevel, kortom het hele schilderachtige repertoire van versieringselementen van Hollandse neorenaissancestijl die de 'school' van Van Lokhorst kenmerkte, werd hier toegepast. In tegenstelling tot veel huizen zijn de vensters van Westerhout 3 vrij onregelmatig over de gevels verdeeld en zijn wisselend van grootte en vorm; de vorm en

de grootte werden bepaald door de functie en het belang van het er achter liggende vertrek. Het gebouw doet sterk denken aan werk dat architect Nicolaas Molenaar een aantal jaren daarvoor maakte, bijvoorbeeld diens Noordwijkse raadhuis (1887) en landhuis De Cloese (1892) te Lochem. Molenaar had jarenlang op het bureau Van Lokhorst met Van Nieukerken samen gewerkt, en verliet ongeveer gelijk met hem de rijksdienst. Dat hun eerste zelfstandige werk overeenkomsten vertoont is dan ook niet zo verwonderlijk.

Raadhuis Noordwijk

Landhuis de Cloese te Lochem

Westerhout, voor en achterzijde

Bovenstaande foto's laten de grote overeenkomsten zien tussen de drie gebouwen.

In 1905 werd op de plaats van de voormalige stallen en koetshuis het Westerhoutplein aangelegd.

Het Westerhoutplein vanaf de Zeestraat.

Het gaat te ver om het hele huis te beschrijven, hoewel het zeker de moeite waard is. We laten het even bij het volgende. De deur heeft een afdak in art nouveau stijl waarboven vier kleine rondboogvensters onder een driehoekig fronton van zandsteen met een gehouwen timpaan waarin, temidden van lofwerk, de naam "WESTERHOUT" staat, bekroond door een kopje. De beide trapgevels hebben op de eerste verdieping een twaalf-ruits schuifvenster met aan weerszijden een ruitvormige gevelsteen van zandsteen met van links naar rechts "ANNO", "1897", het familiewapen van Boreel, en het gemeentewapen van Beverwijk.

De gemeente Beverwijk heeft in 1965 een groot deel van het landgoed aangekocht. Hiermee werd het park van circa 16 hectare ook voor publiek toegankelijk. Het landgoed rond het huis bestaat uit een parkbos met statige bomen, een rijke stinseflora en een (voormalig) eikenhakhoutbos. Stinsenplant is een in Nederland en Duitsland gangbare benaming voor een groep planten die in een regio alleen voorkomt op oude landgoederen, boerenhoven, pastorietuinen, voormalige stadswallen en dergelijke, en hun natuurlijke verspreidingsgebied veelal veel zuidelijker hebben. De groep planten die zich vanaf de Middeleeuwen in de Nederlandse natuur heeft gevestigd voelt zich prima thuis in ons land. Soorten als Daslook, Boshyacint, Zomerklokje, Boerenkrokus, Bonte krokus, Bosgeelster, Bostulp, Gele anemoon, Gevlekt longkruid, Gevlekte aronskelk, Grote bosaardbei, Herfsttijloos, Haarlems klokkenspel, Kievitsbloem, Lelietje-van-dalen horen tot deze categorie planten.

De duinbeek Scheybeek stroomt door het park.

In de lente is het park Westerhout een bezoek waard. De grond van dit voormalige landgoed is dan één bloemenzee. Het oude bos is een veilige broedplaats voor de bosuil, holenduif en de grote bonte specht. Sinds enkele jaren kiest de gemeente voor ecologisch beheer en onderhoud van het park.

Na de Tweede Wereldoorlog kochten Hoogovens en de papierfabriek Van Gelder en zonen delen van de enorme hoeveelheid grond van de buitenplaats.

Kort na de dood van jhr. Jan Lucas Boreel in 1962 werd Westerhout verkocht aan de gemeente Beverwijk. In 1993 was in het huis een muziekschool gevestigd alsmede Radio Beverwijk. In Beverwijk werd in 1992 de basis gelegd voor Radio Beverwijk. Drie voormalig medewerkers van de ROS, te weten Co Backer, Ab Jenema en Raimond Bos, waren hierbij betrokken. Backer nam het voortouw en onder zijn voorzitterschap werd de Stichting Lokale Omroep Beverwijk-Wijk aan Zee opgericht.

Het zou nog tot 18 mei 1993 duren voordat de eerste uitzending een feit was. In de periode daarvoor werd een complete radiostudio ingericht in de zolderruimte van Huize Westerhout, dat destijds nog in gebruik was als stedelijke muziek- en dansschool. Drie jaar lang kwamen de uitzendingen vanaf het Westerhoutplein, het signaal van Radio Beverwijk werd met behulp van een dataverbinding van KPN doorgestuurd naar een flatgebouw aan de Warande. Op de bovenste etage van dit flatgebouw (destijds het hoogste gebouw van Beverwijk) stond de zender van Radio Beverwijk. De ruimte in Huize Westerhout was echter beperkt en bovendien niet goed toegankelijk voor minder-validen. Het bestuur sloot daarom een overeenkomst met de Sporthal Beverwijk voor het huren van een drietal ruimtes onder de tribunes. Vanaf april 1996 heeft Radio Beverwijk vanuit deze locatie programma's gemaakt.

Op de kaart van Bouerius van Nidek (L) uit 1728 de locatie van Westerhout 1 1627-1814 en de Herberg van Rome welke werd gesloopt waarna op deze plek Westerhout 2 1814-1896 en later Westerhout 3 1896-heden, werd gebouwd. Westerhout op de gemeentekaart van 1867 (R) De lokatie van Westerhout 1 is nog steeds zichtbaar.

Het huis Westerhout is een rijksmonument net als de voormalige dienstwoning van de tuinbaas uit 1941, en de voormalige dienstwoning uit 1913, beide deel uitmakend van het complex 'Westerhout'

